

ALEKSANDRA SZLENDAK, MAGDALENA LEMSKA

**SOCJOLOGICZNA ANALIZA WYBRANYCH PROBLEMÓW WŚRÓD
STUDENTÓW WYDZIAŁU NAUK O ZDROWIU ZWIĄZANYCH
Z PODJĘCIEM EDUKACJI POZA MIEJSCEM DOTYCHCZASOWEGO
ZAMIESZKANIA**

SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF SELECTED PROBLEMS AMONG
STUDENTS FROM THE FACULTY OF HEALTH SCIENCES CONCERNED
WITH TAKING UP HIGHER EDUCATION BEYOND HOME PLACE

Zakład Socjologii Medycyny i Patologii Społecznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego
kierownik: dr n. hum. Agata Janaszczyk

Celem pracy było poznanie głównych problemów wśród studentów Wydziału Nauk o Zdrowiu związanych z podjęciem edukacji poza miejscem dotychczasowego zamieszkania. Wyniki określiły socjologiczne aspekty nowej sytuacji życiowej badanej grupy, zgłębiły problemy studentów powiązane z innym systemem nauki, radzeniem sobie z samodzielnym prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz osobistymi trudnościami, a także ukazały powody wyboru uczelni poza miejscem dotychczasowego zamieszkania. Wyniki odkryły także ogrom deficytów w dziedzinie zapotrzebowania na jednostki pomocy, a także ukazały, że wśród studentów studiów licencjackich występują większe trudności w przystosowaniu się do zmian wynikających z przeprowadzki, aniżeli u studentów studiów magisterskich, jak również studenci z mniejszych miast częściej podejmują pracę zarobkową, aniżeli mieszkający w większych miastach.

Wraz z rozwojem cywilizacji wzrasta liczba studentów na świecie. W przypadku sytuacji w posttransformacyjnej Polsce notowany był regularny wzrost młodzieży studenckiej do roku akademickiego 2005/2006. Liczba młodzieży uczącej się na poziomie studiów wyższych od lat dziewięćdziesiątych wykazywała zasadniczy wzrost. W roku 1991 liczba studentów wynosiła tylko 403,8 tys., by już w 1992 wzrosnąć do 1431,9 tys.. Dalszy wzrost ich liczby nie był, aż tak bardzo dobitny, jednak do roku akademickiego 2005/2006 liczba ta wzrastała i wynosiła 1953,8 tys. Od tego okresu notuje się obniżenie liczby polskich studentów, które jednak nie jest bardzo krytyczne. Według danych przedstawionych przez Główny Urząd Statystyczny liczba wszystkich studentów w Polsce w roku akademickim 2008/2009 roku wynosiła 1927,8 tys.,

natomiast obecnie oscyluje nadal w granicach 1900 tys., z czego 940,2 tys. to studenci studiów stacjonarnych. W przypadku Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego liczba studentów, która obecnie korzysta z edukacji na uczelni wynosi 6 171, z czego 1 719 to studenci wydziału Nauk o Zdrowiu [2, 5].

Współczesna młodzież studiująca, będąca punktem zainteresowania w niniejszej pracy, czyli grupa społeczna osób studiujących dziennie w przedziale wiekowym pomiędzy 19 a 26 rokiem życia coraz częściej dostrzega korzyści, jakie niesie ze sobą edukacja. Zdają sobie oni sprawę z powagi wyboru odpowiedniego kierunku oraz możliwości, jakie będzie dawać im zakres uzyskanego wykształcenia po ukończeniu studiów [3, 4].

Studenci by móc studiować na wybranym przez siebie kierunku często muszą zmienić miejsce dotychczasowego zamieszkania i wyjechać z rodzinnej miejscowości. Przeprowadzka „za wykształceniem” niesie ze sobą wiele problemów, których będą doświadczali młodzi ludzie. Znajdują się oni, bowiem w okresie życia, który uważany jest za znaczący w ich rozwoju psychicznym oraz społecznym. Współczesny student kształtowany jest przez procesy socjalizacyjne rodziny i środowiska, w którym się znajduje oraz globalne procesy zmian cywilizacyjnych. Poszukuje drogi własnego rozwoju i aby go osiągnąć musi sprostać wielu przeciwnościom oraz poradzić sobie w nowym etapie wchodzenia w dorosłość [1, 3].

CEL BADANIA

Niniejsza praca jest próbą ukazania najczęstszych problemów studentów podejmujących edukację poza miejscem dotychczasowego zamieszkania, a także dokładniejszego ich poznania, oraz określenia deficytów w komórkach pomocy dla studentów, aby lepiej zrozumieć młodzież studiującą oraz w przyszłości mieć pogląd na potrzeby studentów w kategorii miejsca pomocy studentom. Zostanie to ukazane na przykładzie studentów wydziału Nauk o Zdrowiu z kierunku pielęgniarstwa, studiujących na Gdańskim Uniwersytecie Medycznym.

METODA I GRUPA BADANA

Przedsięwzięcie badawcze oparto o anonimową ankietę socjologiczną. Badanie przeprowadzone zostało w okresie od stycznia 2010 r. do maja 2010 r. Badanie główne poprzedziło badanie pilotażowe, które odbyło się w okresie od stycznia 2010 r. do lutego 2010 r. Ankiety z badania pilotażowego, które potwierdziły przydatność narzędzia badawczego, zostały włączone do badania głównego, co dało w rezultacie 60 ankiet (30 z poziomu licencjackiego oraz 30 z poziomu magisterskiego).

Grupę badawczą stanowili studenci Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Wydziału Nauk o Zdrowiu z kierunku pielęgniarstwa. Jako reprezentanci tego kierunku zostali wybrani studenci zarówno I jak i II stopnia studiów dziennych. Wielkość próby określona została na 30 respondentów poziomu licencjackiego oraz 30 respondentów poziomu magisterskiego, łącznie 60 respondentów.

Badanie przeprowadzane było wyłącznie wśród celowej grupy respondentów wybranej ze zbiorowości generalnej wszystkich studentów. Ze względu, iż jest to kierunek sfeminizowany i kobiety stanowią na nim około 96% studentów tego kierunku, badaniu poddane zostały wyłącznie kobiety z pominięciem płci męskiej.

W przypadku niniejszej pracy narzędziem badawczym wybranym do badania był kwestionariusz ankiety internetowej. Kwestionariusz ten składał się z 29 pytań kwestionariusza oraz dodatkowych 6 pytań zawartych w metryczce.

WYNIKI I ICH OMÓWIENIE

Pod względem wieku respondenci stanowią przedział wiekowy pomiędzy 19 a 26 rokiem życia, z czego większość z nich w przypadku poziomu studiów licencjackich osoby w wieku 19 i 20 lat natomiast na poziomie magisterskim w wieku 23 i 24 lat.

Respondenci pochodzą zarówno z mniejszych miejscowości jak i dużych miast. Z miejscowości od 0-10 tys. mieszkańców pochodzi 33% studentów, z miast od 10-100 tys. 37% studentów, w miastach od 100-500 tys. mieszkało 22% studentów, natomiast z miast powyżej 500 tys. mieszkańców pochodzi 8%.

Miejscowości, z których pochodzą studenci topograficznie znajdują się w różnych miejscach Polski. Największa liczba studentów pochodzi z miejscowości oddalonych 100-500 km od obecnego miejsca zamieszkania i stanowi 41% respondentów. 30% ankietowanych do rodzinnej miejscowości ma 50-100 km, natomiast najbliższej do rodzinnych domów ma 17% respondentów (do 50 km). Najmniej osób ankietowanych (12%) swoje dotychczasowe miejsce zamieszkania oddalone ma powyżej 500 km od poprzedniego

Zebrane wyniki ukazują nam przybliżoną nową sytuację życiową młodzieży studiującej. Oddalenie od rodzinnej miejscowości niesie ze sobą rzadsze niż dotąd kontakty z najbliższymi. Analiza zebranych danych obrazuje, iż 28% respondentów odwiedza najbliższych rzadziej, niż raz na miesiąc, natomiast 27% raz na miesiąc. 23% studentów odwiedza rodzinny dom raz na 2 tygodnie, a 22% raz na tydzień. Zauważalne jest, że zarówno studenci poziomu licencjackiego, jak studenci poziomu magisterskiego w porównywalnym stopniu odwiedzają swoje rodziny, jednakże nie jest to odwiedzanie częste. Może być to efektem ogromu zajęć oraz obowiązków, jakie mają studenci.

Studenci przeprowadzając się do nowego miasta poszukują dogodnego dla nich zakwaterowania. Według badań studenci studiów licencjackich najczęściej mieszkają w akademikach. Odpowiedź taką udzieliło 43% studentów. Jest to znacząca różnica, ponieważ na poziomie studiów magisterskich odpowiedź tę wybrało tylko 13%. W przypadku studentów studiów magisterskich studenci w większości (43%) mieszkają w samodzielnych mieszkaniach, co stanowi analogicznie zasadniczą różnicę pomiędzy studentami studiów licencjackich, którzy w samodzielnym mieszkaniu mieszkają w 17%. Możliwe, iż różnice te wynikają z większą dojrzałości studentów II stopnia oraz większej samodzielności, a tym samym radzeniu sobie w nowym mieście.

Studenci rozpoczynający życie w nowym miejscu zamieszkania rozpoczynają samodzielne prowadzenie gospodarstw domowych, co zasadniczo łączy się z tym faktem, iż potrzebują oni pieniędzy na swoje utrzymanie. Z badań jasno wynika, iż głównym źródłem utrzymania studentów jest rodzina, która przekazuje pieniądze 75% studentów, drugim, co do liczebności źródłem utrzymania studentów jest praca, dająca możliwość bytowania u 50% respondentów. Ze stypendiów według ankietowanych korzysta 28% studentów. W przypadku studentów studiów licencjackich na pracę decyduje się 20% studentów, natomiast na poziomie magisterskim 80%.

Przyglądając się wymiarowi wykonywanej przez studentów pracy okazuje się, iż 35% ogółu studentów, którzy rozpoczęli pracę, pracuje przez cały rok akademicki na pełen etat, podobnie jak kolejne 35%, którzy pracują przez cały rok akademicki na pół, bądź $\frac{3}{4}$ etatu. Dorywczo dorabia sobie 29% studentów. Na wyniki te zasadniczy wpływ mają studenci studiów magisterskich, którzy podwyższają współczynnik pracy, gdyż praca na pełen etat, bądź jego część stanowi 84%. Studenci studiów licencjackich natomiast, jeśli podejmują pracę, jest to praca dorywcza, która podejmowana jest przez 83% studentów pracujących na tym poziomie studiów. Wynika to prawdopodobnie z faktu mniejszej ilości zajęć wśród studentów studiów magisterskich, którzy czas wolny mogą poświęcić na pracę, a także z chęci usamodzielnienia się.

Kolejnym źródłem zainteresowania dotyczącym pracy był fakt, czy studenci pracują w wyuczonym zawodzie czy też podejmują pracę w innej dziedzinie. Z badań przedstawionych, wynika, iż w przypadku grupy badanych (studentek pielęgniarstwa) studiów licencjackich 100% z nich podejmuje pracę poza przyszłym zawodem, natomiast 67% studentów studiów magisterskich pracuje w wyuczonym zawodzie.

Zdecydowano się na określenie powodów, dla których studenci decydują się na studia poza rodzinną miejscowością mimo niedogodności, których będą z założenia doświadczać. Studenci poddani badaniu zostali poproszeni w kwestionariuszu ankiety o wybór jednej, najważniejszej wg respondentów, przyczyny wyboru gdańskiej uczelni medycznej.

Z badań wynika, iż na studia na Gdańskim Uniwersytecie Medycznym ze względu na jego prestiż zdecydowało się 25% studentów. Kolejnym powodem, który dla 18% studentów stanowił bodziec przeprowadzki jest powód zamieszkania w Gdańsku bliskiej im osoby. Następne najczęstsze powody, które wymieniano w części otwartej ankiety to brak uczelni wyższej w miejscu zamieszkania, chęć wyrwania się z domu, wyjazd wraz ze znajomymi z rodzinnego miasta, wybór uczelni z powodu chęci poznania, czegoś nowego oraz marzenie o studiach w Gdańsku. Szczegółowy rozkład procentowy odpowiedzi pokazuje tabela I.

Jak już wcześniej zauważono, studenci wyprowadzający się z rodzinnej miejscowości i podejmujący naukę w obcym mieście napotykają na swojej drodze różnorakie problemy, które są głównym punktem zainteresowania niniejszej pracy.

Z badania wynika, iż dla studentów studiów licencjackich duża ilość godzin spędzonych na uczelni może stanowić problem w codziennym funkcjonowaniu, ponieważ studenci studiów licencjackich na zajęcia prowadzone na uczelni przeznaczają w 70% od 8 do 10 godzin dziennie, 23% powyżej 10 godzin dziennie, natomiast 6-7 godzin tylko 7%. Poniżej 6 godzin na uczelni nie spędza ani jeden z badanych studentów. Nie zauważa się tego problemu wśród studentów studiów magisterskich.

Studenci samodzielnie prowadzący dom, muszą pokryć koszty czynszu wynajętego lokum, ewentualnych opłat oraz jedzenia. Z badań wynika, iż 47% studentów wydaje powyżej 800 zł, ale mniej niż 1200 zł i, że w przypadku, co drugiego studenta musi on wyrzekać się pewnych dodatkowych dóbr materialnych bądź rozrywek, by starczyło mu pieniędzy na podstawowe wydatki. Biorąc pod uwagę studentów studiów licencjackich do takich ograniczeń zmuszonych jest 77% badanych.

Wśród problemów natury osobistej znaczący jest problem rozłąki z bliskimi osobami: rodziną, przyjaciółmi, może partnerem. Sytuacja ta dotyczy 58% studentów.

Samodzielne, nowe życie i wszystkie jego aspekty dotąd opisane sprawiają, że każdy ze studentów na swój indywidualny sposób stara się przystosować do nowej sytuacji i wejść w ten etap ich życia.

Tabela I. Powody wyboru uczelni wyższej poza miejscem dotychczasowego zamieszkania

Table I. The reasons for choosing university beyond home place

Dlaczego wybrałeś uczelnie poza miejscem dotychczasowego zamieszkania: Wy did you choose univesity beyond home Place?	Ogółem Totality		Studia licencjackie Bachelor's degree		Studia magisterskie Master's degree	
	N	%	N	%	N	%
Prestiż uczelni Prestige of University	15	25	10	33	5	17
Tylko do tej uczelni się dostałem I was admitted only to this university	3	5	1	3	2	7
Szli do niej znajomi z Twojego miasta My friends from hometown have chosen this university	5	8	3	10	2	7
Mieszka tu bliska Ci osoba A close person lives here	11	18	2	7	9	30
Chęć wyrwania się z domu I wanted to get away from home	9	15	5	17	4	13
Inne / Others						
Marzenie o studiach w Gdańsku Studing in Gdańsk was my dream	1	2	1	3	0	0
Chęć poznania czegoś nowego I wanted to discover something new	2	3	1	3	1	3
W moim miejscu zamieszkania nie było takiej uczelni Lack of university in your home place	10	17	5	17	5	17
Była to najbliższa uczelnia z kierunkiem, który mnie interesował It was the nearset university with the faculty which interesem me	3	5	2	7	1	3
Kolejne miejsce, w którym poszukuję swojego miejsca It is the next place of my choice	1	2	0	0	1	3

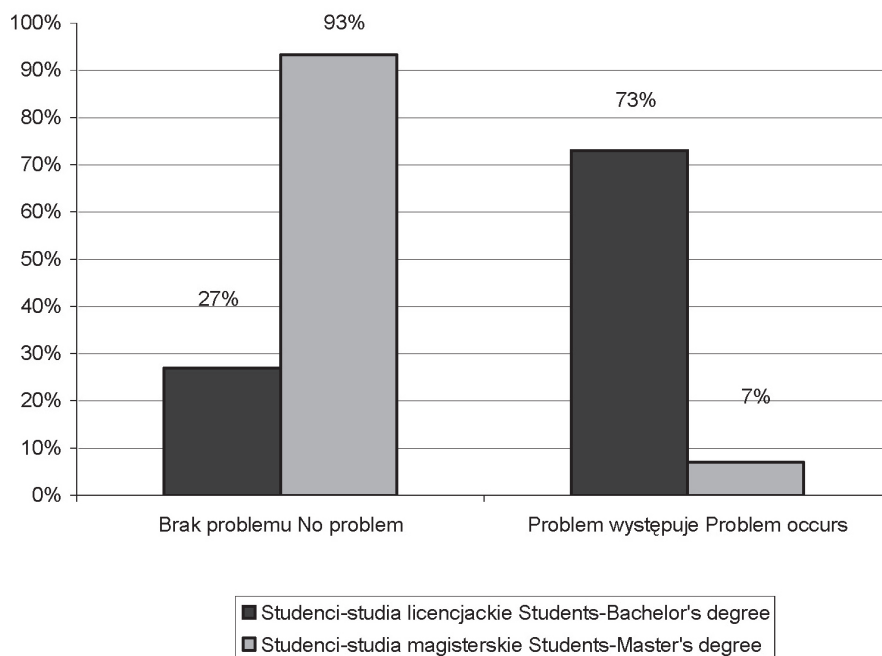
Zaskakujące okazały się wyniki prezentujące zapotrzebowanie na komórki pomocy wśród studentów. Z zebranych danych wynika, iż aż 77% studentów uważa, że na uczelni takie miejsca w ogóle nie istnieją. Pozostałe 33% wymienia jedynie pomoc psychologiczną.

Z badania preferencji dotyczących pomocy, określono deficyty, które posłużyły do określenia gotowych pomysłów możliwych miejsc pomocy studentom, opartych na zbadanych potrzebach w tym zakresie, którymi mogłyby być: poradnie psychologiczne z miłymi i chętnymi

do pomocy osobami; komórki wsparcia integracyjnego polegające na pomocy w adaptacji w nowym środowisku zarówno studenckim jak i zewnętrznym; miejsca wsparcia dotyczące rozeznania w nowym nieznanym mieście; miejsca wsparcia pomagające w rozeznaniu na uczelni i w sprawach z nią związanych; miejsca na wzór barów mlecznych, gdzie studenci mogliby szybko i co najważniejsze tanio coś zjeść; dział, który pomagałby w otrzymywaniu np. stypendiów, zapomóg; oraz biuro pracy tymczasowej.

Wymieniane przez studentów deficyty dotyczące komórek pomocy dają obraz ogromu potrzeb w zakresie pomocy tej grupie społecznej.

Postawione analizy dostarczyły informacji dotyczącej przystosowania się do nowej sytuacji życiowej. Udowodniono, iż studenci studiów licencjackich znajdują większe trudności w przystosowaniu się do zmian wynikających z przeprowadzki, aniżeli studenci studiów magisterskich. Tym bardziej interesująca jest skala różnicy poziomami studiów, ponieważ w przypadku studentów studiów magisterskich, 93% studentów deklaruje brak tego problemu, natomiast 73% spośród studentów studiów licencjackich, deklaruje, iż problem ten ich dotyczy.

Ryc. 1. Stopień przystosowania studentów do zmian w ich życiu wynikających z przeprowadzki
 Fig. 1. Students's degree of adjustment to changes in their life resulting from the move

Ciekawym wydaje się także odkrycie, iż studenci z mniejszych miast częściej podejmują pracę, aniżeli młodzież z dużych miast. Siła związku pomiędzy wielkością miejscowości, z której pochodzi student, a podjęciem pracy została potwierdzona w stopniu wysokim. Wskazanym byłoby przeprowadzenie badania mogącego zweryfikować powód faktu częstszego podejmowania pracy przez studentów z mniejszych miejscowości.

WNIOSKI

1. Głównym powodem wyboru uczelni przez studentów jest prestiż Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego oraz brak uczelni wyższej w ich miejscowości,
2. Zweryfikowane dane wybranych, socjologicznych aspektów nowej sytuacji życiowej studentów wskazują na to, że:
 - Osoby badane pochodziły, z miejscowości o różnej wielkości oraz zarówno bliskiej jak i dalekiej odległości od Gdańska, jednakże osoby z małych miast do 100 tysięcy stanowiły większość badanych studentów.
 - Studenci nie odwiedzają rodzinnego domu stosunkowo często.
 - Obecnym najczęściej wybieranym miejscem zakwaterowania przez studentów jest wśród studentów studiów licencjackich akademik, natomiast wśród studentów studiów magisterskich samodzielne mieszkanie.
 - Najczęstszym źródłem utrzymania studentów jest rodzina, jednakże praca także stanowi jedno z głównych źródeł utrzymania w szczególności wśród studentów studiów magisterskich, i stanowi pracę na cały bądź $\frac{3}{4}$ etatu oraz pół etatu i jest w większości przypadków pracą zawodową, która nie jest podejmowana przez studentów studiów licencjackich.
 - Studenci z mniejszych miast częściej podejmują pracę, aniżeli z miast dużych.
3. Wśród studentów istnieje ogromne zapotrzebowanie na różnorodne komórki pomocy, a deficyt w tym zakresie dotyczy przeważającej liczby studentów.

PIŚMIENNICTWO

1. Cudowska A.: Orientacje życiowe współczesnych studentów. Wydawnictwo uniwersyteckie „Trans Humana”, Białystok 1999, 8-9, 16-19. – 2. Główny Urząd Statystyczny. Departament Badań Społecznych: Studenci szkół wyższych w Polsce w roku akademickim 2007/2008. Materiał na konferencję prasową w dniu 22 kwietnia 2008. – 3. Góralska R.: Studenci Uniwersytetu końca XX wieku. Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2003, 11-18, 41-69, 122, 164-169. – 4. Hajduk B.: Socjalizacja studentów. Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2003, 59, 73-81, 89-101, 261-263. – 5. <http://www.uczelnie2020.pl/zobacz/w-jaki-sposob-uczelnie-poradza>

A. Szlendak, M. Lemska

SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF SELECTED PROBLEMS AMONG STUDENTS
FROM THE FACULTY OF HEALTH SCIENCES CONCERNED WITH TAKING UP HIGHER
EDUCATION BEYOND HOME PLACE

Summary

Nowadays along with the development and progress the number of people who are taking up higher education is increasing. According to the data from 2008, which were published by the Central Office of Statistics, 1937,4 thousand people were students in Poland presently. A big part of these people leave their home places in order to start studying in other cities.

It is concluded that the selected problems of students from the Faculty of Health Sciences which are concerned with taking up higher education beyond their home places were analysed. These problems involve personal difficulties and keeping single-handed households.

Moreover, deficiencies of aid units responsible for helping students in personal, material, cognitive, organizational and adaptation spheres were discovered.

In this way, this study discovers not only problems among students who are studying Nursing in Medical University of Gdańsk, but also directions for the solution to these problems.

It is extremely important for the quality of this study, because it brings ready-made ways of coping with the mentioned problems in the form of proposals for creating specialized aid units.

Adres: Aleksandra Szlendak

Zakład Socjologii Medycyny i Patologii Społecznej GUMed
aleszl@wp.pl